

Eduskunnan tarkastusvaliokunta

Aihe: Rakennusten kosteus- ja homeongelmat

Kuulemistilaisuudessa tarkastusvaliokunta on kiinnostunut kuulemaan Tehy ry:n näkemyksiä seuraavista asiakokonaisuuksista

- tarkastusvaliokunnan tilaaman tutkimuksen ”Rakennusten kosteus- ja homeongelmat” tuloksista ja kehittämisehdotuksista
- muista merkittävistä aihealueeseen liittyvistä lisätiedoista
- omista perustelluista kehittämisehdotuksista.

Tutkimusraportin tulokset ja kehittämisehdotukset

Tehy ry:n mielestä tarkastusvaliokunnan raportti antaa perustan rakennuskannan terveyttä vaarantavasta tilanteesta. Tutkimusraportti antaa valtakunnallisesti kattavan kuvauksen kosteus- ja homevaurioiden yleisyydestä, laajuudesta ja taloudellisesta merkityksestä suomalaisessa rakennuskannassa ja erityisesti kuntasektorin rakennusten huonosta tilasta. Valitettavasti raportin kirjoittajat ovat joutuneet turvautumaan osittain vanhaankin tietoon, josta esimerkkinä voi mainita Suomen Kuntaliiton selvitysaineisto, joka on vuodelta 2006.

Eryteisesti sairaalarakennusten elinkaari on monin paikoin loppupuolella. Tästä saa hyvän kuvan tutkimusraportista. Suuri osa sairaaloista on rakennettu vuosien 1960 – 1989 välisenä aikana. Kun rakennusten ylläpitoon ja mahdollisiin korjauskohteisiin ei ole varattu riittävästi varoja, on rakennuskanta monella paikkakunnalla päässyt niin huonoon kuntoon, että ainoa taloudellisesti kannattava toimenpide on rakentaa kokonaan uusi rakennus. Tästä on hyvä esimerkki Jyväskylässä toteutettu sairaalan uudisrakentaminen.

Tarkastusvaliokunnan tilaamassa raportissa ei ole käsitelty aluehallintovirastojen työsuojelun vastualueiden viranomaistoimintaa. Valvontaviranomaiset ovat työsuojelun valvontalain valtuuksin antaneet toimintaohjeita ja kehotuksia homevaurioista kärsiville työpaikoille tai asettaneet työpaikkoja käyttökieltoon tai asettaneet uhkasakkoja. Nämä viranomaistoimet ovat vauhdittaneet korjausrakentamista ja korvaavien tilojen hankintaa.

Tutkimusraportissa on käsitelty työterveyshuollon toimintaa riittämättömästi. Kosteus- ja homeongelmista kärsivien työntekijöiden tulisi ensisijaisesti kääntyä työterveyshuollon asiantuntijoiden puoleen, jossa tulisi olla kosteus- ja homeongelmiin perehtyneitä asiantuntijoita. Tapaturmavakuutus- ja ammattitautilainsäädännön uudistamistyöryhmän ensimmäisessä vaiheessa vuosina 2007 - 2008 (Stm, Selvityksiä 2008:46) työryhmälle luovutettiin Työterveyslaitoksen asiantuntijalääkäreiden tekemä, stm:lle toimitettu (21.6.2007) selvitys, jossa todettiin puutteita ja viiveitä ammattitautien tunnistamisessa ja ammattitautiepäilyjen heräämisessä. Työterveyshuollon yksiköissä on TTL:n selvityksen mukaan vaihtelevasti tietoa, mikä on perusteltu ammattitautiepäily ja miten vakuutuslaitoksen maksusitoumusta ja selvityskuluja haetaan heti alkuvaiheessa. Tavoitteena tulee olla, että oireileva työntekijä pääsee mahdollisimman nopeasti tutkimuksiin. Suomalaisen Ammattikeuhkosairauksien asiantuntijaryhmä on antanut vuonna 2011 suosituksen PEF-seurannan toteuttamisesta ja tulkinnasta. Ennen suosituksen antoa suomalaisessa selvityksessä todettiin, että ainoastaan joka neljäs ammattiastmaepäilyn vuoksi tutkimuksiin menneen henkilön PEF-seuranta oli toteutettu hyvin.

Selvitysraportissa kohdassa 5.1 seitsemännessä kappaleessa ehdotettu valtion tukijärjestelmien rajaaminen koskemaan korjausvelvoitteitaan laiminlyöneitä ja peruskorjauksia toistuvasti siirtäviä tahoja voi olla yksittäisen työympäristön huonosta kunnosta oireilevaa kohtaan kohtalokasta. Työntekijät, sairaaloiden potilaat ja päiväkodeissa hoidettavat lapset ovat ensijaiskärsijöitä.

Tehy ry tulee antamaan tutkimusraportista yksityiskohtaisemman lausunnon 5.12.2012 mennessä.

Merkittäviä aihealueeseen liittyviä lisätietoja

Tehy on tilastoinut 1.1.2006 – 30.9.2012 välisenä aikana jäsenten kosteus- ja homevaurioiden takia tekemät yhteydenotot, joita edellä mainittuna aikana on ollut noin 360 tapausta. Kaikki kosteusvaurio- ja homeongelmista oireilevat eivät tule ammattijärjestön tietoon, joten tapausten todellista lukumäärää ei voi sanoa tarkalleen. Erityisesti kuntasektorin työpaikoilla oireilevat ottavat yhteyttä ammattijärjestöön, kun työnantajan esim. uudelleensijoittamistoimet eivät etene tai kun vakuutusyhtiöltä tulee kielteinen ammattitautia koskeva päätös.

Tehyn tietoon on tullut useita tapauksia, joissa eripituiset työkokeilut kunnan tai kuntayhtymän eri toimipisteissä eivät kuitenkaan aina tuota pysyvää lopputulosta eli työntekijää ei sijoiteta ammattiaan vastaavaan työhön niihin työtiloihin, joissa oireet eivät estäisi työntekoa.

Pääministeri Kataisen hallitusohjelmaan on kirjattu tapaturmavakuutus- ja ammattitautilainsäädännön uudistaminen. Stm:n johdolla uudistamistyötä valmisteleva työryhmä on keskustellut mm. määräaikaista työpaikan vaihdoksen tuesta, silloin kun puhtaiden työtilojen löytäminen ei onnistu työntekijän voimassa olevassa työsuhteessa.

Jos lainsäädännön kokonaisuudistaminen toteutuu vasta vuoden 2016 alusta alkaen, ongelmana on ettei työpaikan vaihdon tuki helpota tällä hetkellä oireilevia. Tapaturmavakuutuslaitosten liiton (TVL) tilastoista lain valmistelutyöryhmä on saanut tietoa (9.2.2011) homeista aiheutuvien ammattitautien ja – epäilyjen lukumääristä (hakemusten kokonaismäärä suluissa); vuonna 2006 hyväksyttiin 41 tapausta ammattitaudiksi (380), vuonna 2007 39 tapausta (370), vuonna 2008 55 tapausta (462) ja vuonna 2009 91 tapausta, joista 63 tapausta kuntasektorilta (513).

Tehy ry:n perustellut kehittämisehdotukset

1. Valtakunnallisen jälleenrakennusohjelman käynnistäminen rakennusten home- ja sisäilmaongelmien ratkaisemiseksi

Selvitysraportti antaa kuvan, miten laajasta ja taloudellisia panostuksia vaativasta asiasta on kyse. Valtakunnallista jälleenrakennusohjelmaa varten tulee asettaa riittävän korkeatasoinen, mieluiten ministereiden johtama työryhmä.

Ympäristöministeriön Kosteus- ja hometalkoot –ohjelman (2010 – 2014) jatkamista tulee arvioida. Toteutetut ryhmähaastattelut antavat ohjelman vaikuttavuudesta joitakin tuloksia.

2. Kuntotutkijoiden pätevyysvaatimus

Korjausrakentamisen arvioinnissa tulee käyttää ammatillisesti päteviä asiantuntijoita. Kuntotutkijoiden ammattipätevyyden koulutusohjelma tulee käynnistää mahdollisimman nopeasti.

3. Työpaikan vaihdon tuki työtilojen kosteusvauriomikrobialtistustapauksissa, määräaikainen laki voimaan mahdollisimman pian

Työntekijöillä on työturvallisuuslain mukaan oikeus tehdä työtä työympäristössä, jossa kenenkään terveys ei vaarannu. Kun työntekijällä voidaan perustellusti epäillä työpaikan kosteusvauriomikrobialtistuksen aiheuttama sairaus ja epäily perustuu työterveyshuoltoon perehtyneen lääkärin työsuhde- ja altistustietojen perusteella tekemään arvioon, tulee työntekijällä olla oikeus työpaikan vaihdoksen tukeen.

4. Riskiperusteiset määräaikaistarkastukset, työterveyshuoltolain nojalla annetun asetuksen (Valtioneuvoston asetus terveystarkastuksista erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavissa töissä 27.12.2001/1485) 3 § muutosesitys

Valtioneuvoston asetuksen 1485/2001 3 §:ssä tulee selkeämmän kohtaan 3 (työhygieeniset mittaukset) lisätä riskiperusteisten määräaikaistarkastusten toteuttaminen, kun kyseessä on kosteusvaurio-ongelmista koskeva työntekijä.

5. Sisäilmatyöryhmien perustamisesta työsuojelun valvonta- ja yhteistoimintalakiin muutos

Työsuojelun valvontaa ja työpaikan yhteistoimintaa koskevassa laissa ei ole säädetty sisäilmatyöryhmistä. Joillakin työpaikoilla on vapaaehtoisesti perustettu joko työsuojelutoimikunnan alatyöryhmä käsittelemään työpaikan sisäilmaongelmia. Yhteistoimintaryhmällä ei kuitenkaan ole valtuuksia esim. korjaustoiminnan vauhdittamiseksi. Työsuojelun valvonta- ja yhteistoimintalaissa tulee säätää sisäilmatyöryhmien perustaminen ja ko.ryhmillä tulee olla oikeus saada vastuulliselta työantajalta palaute, mihin toimenpiteisiin ja millä aikataululla se aikoo ryhtyä työympäristön terveellisyyden parantamiseksi.

6. Työnantajalle velvoite uudelleen sijoittaa oireileva työntekijä

Jos työntekijälle on työkokeilussa löytynyt työpaikka, jossa oireilu pysyy kurissa, on työnantajan velvollisuus sijoittaa työntekijä ammattiaan vastaavaan työhön. Tämä esitys tukee selvitysraportissa esitettyä työpaikkatason työnantajaa koskevaa velvoitetta kohdassa 5.2 neljäs kappale.

Esitämme lisäksi, että asetetaan selvitystyöryhmä, joka arvioi mitä lainsäädäntöä tulisi vielä muuttaa, jotta yksittäisen työntekijän toimeentuloturva ei vaarannu työympäristöstä johtuvista syistä.

Helsingissä 12.11.2012

Jaana Laitinen-Pesola
Puheenjohtaja
Tehy ry

Kirsi Sillanpää
Johtaja
Tehy ry

Lisätietoja
Irmeli Vuoriluoto
Henkilöstöpoliittinen asiamies
Tehy ry
irmeli.vuoriluoto@tehy.fi